

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
01 Број: 072-93-224/2008-07
27. новембар 2008. године
Београд
ОМ

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

На основу члана 138. став 1. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС“ бр. 98/06) и члана 31. став 2. Закона о Заштитнику грађана („Сл. гласник РС“ бр. 79/05 и 54/07), вршећи контролу над законитошћу и правилношћу рада Окружног затвора у Београду, Управе за извршење заводских санкција Министарства правде Републике Србије, у поступку покренутом по притужби Н.Н., Заштитник грађана

УТВРДИО ЈЕ

У раду Окружног затвора у Београду, у оквиру Управе за извршење заводских санкција Министарства правде Републике Србије, постоји пропуст у раду изазван неправилним тумачењем прописа на штету права грађана, а који је за резултат имао прекорачење овлашћења у погледу задржавања у притвору Н.Н., као и пропуст у начину обавештавања суда о истицању притвора.

* * *

У циљу исправљања утврђене неправилности и њених последица, а на основу чл. 31. ст.2. Закона, Заштитник грађана даје Управи за извршење заводских санкција Министарства правде Републике Србије

ПРЕПОРУКУ

1. Управа за извршење заводских санкција Министарства правде Републике Србије обезбедиће да заводи у оквиру Управе не задржавају притворенике по истеку времена за које им је притвор одређен уколико суд није донео решење о продужењу притвора.
2. Управа за извршење заводских санкција Министарства правде Републике Србије обезбедиће да Заводи о истеку рока на који је притвор одређен обавештавају суд који је притвор одредио писаним путем најмање 24 часа пре истека рока.
3. Управа за извршење заводских санкција Министарства правде Републике Србије ће приликом обављања надзора над радом завода обавезно вршити и контролу да ли завод задржава притворена лица и по истеку времена за које им је притвор одређен, као и обавити ванредни надзор над радом завода одмах по сазнању да је неко притворено лице задржано у заводу по истеку времена за које му, или јој је притвор одређен.

4. Управа за извршење заводских санкција Министарства правде Републике Србије ће Н.Н. обавестити о његовом праву на одговарајућу надокнаду за кршење права које је претрпео.

Управа за извршење заводских санкција Министарства правде Републике Србије, обавестиће, у складу са законом, Заштитника грађана у року од 60 дана од дана пријема овог акта о томе да ли је и на који начин поступљено по препоруци.

Утврђене чињенице и околности

Заштитнику грађана се, дана 29. 01. 2008. године, притужбом поднетом преко адвоката обратио Н.Н., који се у време подношења притужбе налазио у притвору у Окружном затвору у Београду. Н.Н. је у притужби навео да се у периоду од 11. 05. 2007. до 06. 06. 2007. године налазио у Окружном затвору у Београду без решења о одређивању, односно продужењу притвора. Указао је и да је о наведеном благовремено обавестио Управу за извршење заводских санкција, као и да је Петом општинском јавном тужилаштву у Београду поднео кривичну пријаву против одговорних лица у Окружном затвору у Београду.

Имајући у виду да је притужба испуњавала све услове прописане чл. 27. ст. 1. и чл. 28. Закона о Заштитнику грађана ("Сл. гласник РС", бр. 79/05 и 54/07) Заштитник грађана је у складу са чл. 29. ст. 1. Закона покренуо поступак контроле законитости и правилности рада Управе за извршење заводских санкција, Окружног затвора у Београду.

У поступку су прибављена изјашњења Окружног затвора у Београду, Управе за извршење заводских санкција и Министарства правде, обављена је посета подносиоцу притужбе у Окружном затвору у Београду, извршен је увид у комплетну документацију садржану у матичној евиденцији притворених лица која се односи на Н.Н., као и увид у осталу релевантну документацију.

У изјашњењу Окружног затвора у Београду и допуни изјашњења, наведено је да се Н.Н. налазио у периоду од 11. 05. 2007. до 06. 06. 2007. године у Окружном затвору у Београду без решења надлежног суда о продужењу притвора. Као објашњење наведено је да Окружни суд у Београду није донео решење о укидању притвора у складу са чланом 146. став 2. Законика о кривичном поступку, због чега Окружни затвор није могао пустити притворено лице на слободу. У изјашњењу Окружног затвора у Београду указано је на обавезу завода да поступа по решењима поступајућих судова, као искључиво надлежних за доношење решења о одређивању, продужењу и укидању притвора. Даље се наводи да, како је у описаном случају изостало свако поступање суда – није донето ни решење о продужењу притвора, ни решење о укидању притвора, то се Окружни затвор у Београду председнику Окружног суда у Београду, дана 04. 06. 2007. године обаратио дописом којим су тражене инструкције за поступање у насталој ситуацији. По пријему предметне ургенције Окружни суд у Београду је дана 06. 06. 2007. године донео решење о продужењу притвора окривљеном Н.Н.

У изјашњењу Управе за извршење заводских санкција о поступању завода приликом пуштања на слободу лица у случају када време на које је одређен притвор истекне, а поступајући суд не донесе решење о укидању притвора, као и о ставу Управе о поступању Окружног затвора у Београду у конкретном случају, наведено је да поступање Окружног затвора у Београду у случају задржавања Н.Н. у периоду од 11. 05. 2007. до 06. 06. 2007. године не одражава став Управе за извршење заводских санкција, те да се пракса у заводима заснива на позитивним прописима. Поред тога, наведено је да се обавештавање надлежног суда о дану и часу истицања притвора, 24 часа пре истека времена за које је притвор одређен, врши у складу са појединачним договором завода и суда, те да у том смислу не постоји уједначена пракса, односно правило на нивоу Управе.

У изјашњењу Министарства правде, наведено је да је Окружни суд у Београду, по правноснажности решења о испуњености законских претпоставки за издавање окривљеног Републици Аустрији, списе предмета Кри 1300/05 доставио Министарству правде, Сектору за нормативне послове и међународну сарадњу дана 03. 05. 2007. године, ради доношења решења о дозволи изручења. Након добијања података од Министарства унутрашњих послова да Н.Н. не ужива право азила у Републици Србији, министар правде је 21. 06. 2007. године донео решење о дозволи издавања именованог Републици Аустрији. Предметно решење је 22. 06. 2007. године достављено Окружном суду у Београду. У међувремену, 06. 06. 2007. године, Окружни суд је од Министарства правде тражио да му се списи предмета Кри 1300/05 врате, што је и учињено. Истог дана, Окружни суд је донео решење о продужењу притвора, а списе предмета је поново доставио Министарству правде, ради доношења решења о дозволи издавања окривљеног. У изјашњењу се, поред тога, наводи да је бранилац окривљеног упутио допис Управи за извршење заводских санкција и Окружном затвору у Београду, у којем је навео да се Н.Н. налази у Окружном затвору без решења о продужењу притвора и захтевао да се исти одмах пусти на слободу. Наведено је и да је бранилац дана 04. 06. 2007. године упутио притужбу на рад Управе за извршење заводских санкција. У изјашњењу је наведено и да је Окружни затвор у Београду 24 часа пре истека времена на које је притвор одређен, усмено - у телефонском разговору о томе обавестио Окружни суд, а да је и Окружни затвор и Одсек за међународну правну помоћ Министарства правде, добио усмени одговор да је став Кривичног већа Окружног суда у Београду да у наведеној ситуацији не треба доносити нову одлуку о продужењу притвора, с обзиром на то да је у предмету овај суд донео правноснажно решење о испуњености претпоставки за издавање странца, а да је максимално трајање притвора у поступку екстрадиције позитивним прописима већ одређено на годину дана. На захтев директора Управе за извршење заводских санкција и управника Окружног затвора у Београду, како се наводи у изјашњењу, екстрадициони предмет је по хитном поступку достављен Окружном суду у Београду који је 06. 06. 2007. године ипак донео решење о продужењу притвора.

Увидом у документацију која је преузета из матичне евиденције Окружног затвора у Београду, утврђено је да иста садржи решење о одређивању, као и низ решења о продужењу екстрадиционог притвора Н.Н. с тим да период од 11. 05. 2007. године до 06. 06. 2007. године није обухваћен решењима Окружног суда о продужењу притвора.

Увидом у документацију приложену притужби утврђено је да се адвокат окривљеног 01. 06. 2007. године обратио Управи за извршење заводских санкција захтевом да се Н.Н. одмах пусти на слободу, имајући у виду да се именовани налази у Окружном затвору у Београду без правног основа.

У доношењу свог става Заштитник грађана се руководио следећим:

Људска права и слободе утврђене обавезујућим међународним правним актима и гарантоване Уставом представљају највише вредности демократског друштва на којима се темељи и Република Србија и свако њихово ограничавање, сем из разлога прописаних Уставом и на начин утврђен законом није допуштено. Државни органи су обавезни да одредбе о људским (и мањинским) правима тумаче у корист унапређења вредности демократског друштва, сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење (чл. 18. ст. 3. Устава Републике Србије).

Устав Републике Србије прописује право на личну слободу и безбедност, регулише питање лишења слободе и притвор, одређује да свако има право на личну слободу и безбедност, да је лишење слободе допуштено само из разлога и у поступку који су предвиђени законом, да лице за које постоји основана сумња да је учинило кривично дело може бити притворено само на основу одлуке суда. Поред тога, Уставом је регулисано право на накнаду штете за случај неоснованог или незаконитог лишења слободе, и то да свако ко је без основа или незаконито лишен слободе има право на накнаду од Републике Србије материјалне или нематеријалне штете коју му незаконитим или неправилним радом проузрокује државни орган.

Закоником о кривичном поступку који регулише екстрадициони притвор, прописано је да ће истражни судија странцу одредити притвор, ако постоје разлози из члана 142. Законика, а да притвор може трајати најдуже до извршења одлуке о издавању али не дуже од годину дана од дана притварања, те да се на овај притвор сходно примењује одредба члана 143. и члана 146. став 2. Законика. Закоником је прописано да је ванрасправно веће дужно да и без предлога странака испита да ли још постоје разлози за притвор и да донесе решење о продужењу или укидању притвора, по истеку сваких тридесет дана до ступања оптужнице на правну снагу, а по истеку свака два месеца након ступања оптужнице на правну снагу.

Закон о извршењу кривичних санкција у члану 246. који регулише отпуштање притвореника прописује да се притвореник отпушта из завода на основу решења о укидању притвора и налога за пуштање из притвора, донетих од суда пред којим се води поступак. У ставу 2. истог члана прописано је да се притвореник отпушта и кад истекне време за које је одређен притвор. Поред тога, прописано је да рад завода надзире Управа, преко овлашћених лица.

Правилник о кућном реду за примену мере притвора прописује да ће управа завода, ако не располаже подацима да је притвор против окривљеног продужен или укинут, обавестити орган који води поступак најмање 24 часа пре истека рока за притвор.

Тачно је да Окружни суд у Београду није донео решење којим се утврђује престанак притвора, али пошто Суд није донео ни решење о продужењу притвора након истека рока утврђеног предходним решењем, престао је правни основ за задржавање. Зато је било правилно да Окружни затвор у Београду у складу са одредбом члана 246. став 2. ЗИКС-а Н.Н. пусти на слободу одмах по истеку времена на које је притвор постојећим решењем био одређен.

Окружни затвор у Београду истакао је да у конкретном случају није било правног основа за отпуштање притвореника на слободу, односно да би евентуалним отпуштањем Н.Н. Окружни затвор у Београду узурпирао овлашћења која припадају искључиво суду.

Међутим, у демократском друштву слободних људи грађанин је слободан уколико не постоји валидан правни основ за лишење слободе. Погрешан је став да је потребан посебан правни основ за ту слободу у виду посебног решења суда. Решење којим се утврђује престанак притвора након истека рока на који је притвор решењем одређен, предвиђено чл. 146. став 2. ЗКП-а, значајно је са становишта правне сигурности, али његово недоношење од стране суда не може бити разлог да орган управе узурпира људско право на слободу.

Посебно је индикативно изјашњење Управе за извршење заводских санкција да задржавање Н.Н. у притвору у периоду од 11. 05. 2007. до 06. 06. 2007. од стране Окружног затвора у Београду не одражава став Управе за извршење заводских санкција.

Обавезу обавештавања суда који води поступак најмање 24 часа пре истека рока за притвор Правилник о кућном реду за извршење мере притвора није регулисао прецизно, односно није експлицитно одређено да ли је обавеза завода да поступајући суд обавести у писаној форми или усмено, те како је наведено у изјашњењу Управе за извршење заводских санкција заводи поступају у складу са појединачним договором са судом.

Имајући у виду одредбе чл. 81. и 87. Закона о општем управном поступку којим је регулисано достављање у комуникацији са државним органима, јасно је да се само достављање обавештења суду у писаној форми може сматрати релевантним начином обавештавања, те да оваквим начином обавештавања управа завода стиче доказ да је извршила своју законом предвиђену обавезу.

Како из утврђеног чињеничног стања и наведених одредби Устава, закона и подзаконских аката произилази да је Управа за извршење заводских санкција, Окружни затвор у Београду поступала неправилно, што је узроковало повреду права притвореног лица, Заштитник грађана, применом чл. 31. ст. 2. Закона упућује препоруку као у изреци.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Саша Јанковић

Доставити :

- *подносиоцу притужбе*
- *Управи за извршење заводских санкција*
- *Окружном затвору у Београду*